

Talousarviokehys vuoden 2023 talousarvioksi

Kaupunginhallitus 30.05.2022 § 203

Valmistelija: talousjohtaja Sanna Häkli, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Talousarviokehyksessä kaupunginhallitus määrittelee reunaehdot lautakunnille talousarvion tekemiseksi. Reunaehdot perustuvat verottajan ja kuntaliiton ennusteisiin seuraavan vuoden tulojen osalta sekä arvioihin toiminnan ja talouden kehityksestä.

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”*valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.*

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Raision kaupungin taloudellinen tilanne

Raision kaupungin alkuperäinen talousarvio vuodelle 2022 valmisteltiin - 1,2 miljoonaa alijäämäiseksi. Raision kaupungin vuoden 2021 tilikauden ylijäämä oli 4,5 miljoonaa euroa. Ylijäämä sisältää 3,765 miljoonan euron investointivarauksen. Tilikauden tulokseen vaikuttivat olennaisesti valtion myöntämät koronatuotet sekä parantuneet verotulot. Edellisvuonna, vuonna 2020 ylijäämä oli 7,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 tulos oli -5,7 miljoonaa euroa alijäämäinen, vuoden 2018 tulos oli -3,7 miljoonaa euroa alijäämäinen ja vuoden 2017 tulos oli 2,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Vuoden 2021 tilikauden positiivisella tuloksella taseen kertyneeksi ylijäämäksi muodostui 21,6 miljoonaa euroa eli 870 euroa per asukas.

Raision kaupungin vuoden 2021 taloudellinen kehitys mukaili yleisesti kuntakentällä tapahtunutta kehitystä. Raision kaupungin tulos oli usean muun kunnan tavoin positiivinen, vaikka korona kasvattikin toimintamenoja voimakkaasti. Ilman valtion koronatuotet, muita korona-avustuksia ja parantuneita verotuloja kaupungin tulos olisi ollut alijäämäinen.

Kaupungilla on edessään historiallisen suuria investointeja ja kaupungin kasvava asukasluvu edellyttää toiminnallisia ja sitä kautta taloudellisia panostuksia palvelutarjonnan ylläpitämiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Lisäksi sote-uudistuksen myötä tuloja ja menoja siirtyy hyvinvointialueelle, mutta kunnalle jää hoidettavakseen lainat ja tulevat investoinnit aiempaa pienemmällä tulo-rahoinnilla. Näin ollen toiminnan ja talouden tasapainon huolellinen analysointi ja kulutason pitäminen maltillisena on myös tulevaisuudessa kunnan talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttamiseksi ja rakenteellisen alijäämän välttämiseksi ensiarvoisen tärkeää.

Talouden tasapainottaminen, tuottojen ja kulujen tasapainon sekä talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttaminen on merkityksellistä, jotta voidaan turvata palvelutuotanto ja jotta voidaan mahdollistaa tulevaisuuden investointeja.

Tämänhetkisten taustatietojen valossa kaupungin vuoden 2022 tulosenuste on toteumassa alkuperäistä talousarviota paremmin. Vastaavien viranhaltijoiden arvioimat, lautakuntien yhteenlasketut ennustetiedot sekä Kuntaliiton veroennuste huomioiden, kaupungin tämänhetkinen vuoden 2022 tulosenuste on noin 0,8 miljoonaa euroa. Talousarviota parempaan tulosenusteeseen vaikuttaa merkittävimmin verotuloennusteen paraneminen. Kuntaliiton huhtikuussa julkaistun verokehikon mukaan kaupungin verotuloennuste on noin 2,7 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Kuntaliiton veroennustekehikko päivitetään heinä-elokuun aikana. Tämänhetkinen maailman tilanne aiheuttaa epävarmuutta talouteen ja talouden ennustamiseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Kaupungin tulosenustetta päivitetään sitä mukaa, kun uutta päivitettyä tietoa on saatavilla.

Raision kaupungin vuoden 2023 talousarviokehityksen taustaoletukset

Talousarviokehityksen pohjalla on vuoden 2022 muutettu talousarvio sekä tämänhetkinen ennuste vuoden 2022 tuloksesta. Lisäksi on huomioitu vastuualueiden ilmoittamien vuodelle 2023 kohdistuvien toiminnallisten muutosten vaikutus.

Toimialojen tulee pyrkiä mahdollisimman pieneen kulukasvuun niiden kuluerien osalta, joita ei ole erikseen säädelty, jotta on mahdollista toteuttaa säädellyt (esim. työntekijämitoitus) ja välttämättömät toiminnalliset muutokset (esim. tarpeelliset järjestelmä uudistukset).

Toimialat ovat arvioineet sote-uudistuksen vaikutuksia toiminnallisissa muutoksissa. Suuri osa sosiaali- ja terveystalouden nykyisistä tuotoista ja kuluista poistuu kaupungin tuotto- ja kulurakenteesta. Tämänhetkinen arvio tukipalveluista siirtyvien henkilöiden palkkakustannuksista on huomioitu kehyslaskelmassa. Sote-uudistuksen myötä palo- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle. Aiemmin sosiaali- ja terveystalouden vastuulla olevasta työllisyyspalveluista kunnalle jäävä osuus on siirretty kaupunkikehityspalveluiden kokonaisuuteen.

Käyttötalouden kustannuksiin vaikuttavat toiminnallisten muutosten lisäksi kunta-alan palkkojen korotukset. Kunta-alan sopimusneuvottelut ovat kesken, joten tieto tämän osalta päivittyy myöhemmin. Kehyksessä palkankorotusprosenttina käytetään +3 %, mikä on linjassa kokonaistaloudellisissa ennusteissa esitetyn ansiotason muutosarvion, +2,5 %:n kanssa, jota asiantuntijat pitävät tässä tilanteessa pienimpänä mahdollisena vertailulukuna palkankorotusprosentille. Prosenttia täsmennetään, kun uutta tietoa on saatavilla

Vuodelle 2023 kohdistuu vuonna 2021 tehdyn päätöksen (KV 12.4.2021 § 52) mukaan myös sopeutustoimia, jotka toimialojen tulee huomioida hyväksytyt sopeutusohjelman mukaisesti edellä mainittujen, olemassa olevien tulojen ja menojen kasvun lisäksi. On kuitenkin tarkoituksenmukaista suhteuttaa kokonaisuutta olemassa olevaan yleiseen kuntatalouden tilaan. Sote-uudistuksen vuoksi sosiaali- ja terveystalouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutus eliminoidaan kehyksessä vuoden 2023 koko kaupungin sopeuttamismäärästä.

Sopeutusohjelmassa vuodelle 2023 kohdistuu kokonaisuudessaan 1 295 000 euron sopeutusmäärä, josta soten osuus ilman työllisyyspalveluja on 450 000 euroa. Vuodelle 2023 kohdistuu ohjelmassa 300 000 euron lautakunnille jaettava määrä sairauspoissaoloista johtuvien kustannusten vähentymisestä. Soten henkilöstökustannukset ovat noin 45 % kaupungin henkilöstökustannuksista. Näin ollen sotelle kohdistuisi sairauspoissaolojen vähenemiskustannuksista 136 318 euroa. Muun kaupungin osuus ko. kustannuksista on 163 682 euroa. Ilman soten osuutta (yht. 586 318 euroa) vuodelle 2023 kohdistuva koko kaupungin sopeutusmäärä on 708 682 euroa.

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton verotuloennusteen perusteella. Kehyksessä käytettävissä oleva viimeisin verotuloennuste on päivitetty huhtikuussa 2022. Kuntaliiton asiantuntijoiden mukaan verotuloennusteet tullaan päivittämään heinä-elokuun aikana. Kunnan verotuloennustetta päivitetään ajantasaisesti. Huomionarvoista on, että Sote-uudistuksessa kunnallisveroprosenttia leikataan 12,64 %-yksikköä vuodesta 2022.

Valtionosuudet arvioidaan Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien mukaisina. Valtakunnallisten valtionosuuslaskelmien muuttuessa myös kunnan valtionosuuksien määrää päivitetään ajantasaisesti.

Ohjeellisen kehyslaskelman ulkopuolella ovat vielä hyvinvointitehtävien hoitamiseen liittyvä organisointi ja sen kustannusvaikutukset sekä vuoden 2023 alussa tapahtuvan Mylly-Antin koulun toiminnan osaksi Raision koulutointa siirtämiseen liittyvät tuotto- ja kustannusvaikutukset. Nämä päivitetään kehyslaskelmaan, kun tiedot ovat käytettävissä.

Raision kaupungin väkiluku jatkaa positiivista kasvua. Väkiluvun ennustetaan kasvavan vuosittain yhden prosentin. Vuoden 2022 lopun väkilukuarvio on 25 066 asukasta ja vuoden 2023 lopun väkilukuarvio on 25 317 asukasta (v. 2021 24 810 as.).

Suomen hallituksen budjettiriihi on ke 31.8. – to 1.9.2022. Budjettiriihen päätöksistä aiheutuvat vaikutukset tulee huomioida toimialojen talousarvion laadinnassa mahdollisena kehyyksen ylityksenä ja/tai alituksenä.

Kehystä tarkennetaan tarvittaessa elo-syyskuussa.

Edellisten taustaoletusten valossa vuoden 2023 kaupunkitasoinen tulos toteutuisi seuraavasti:

Tuloslaskelma M€	TP2021	TAM2022	ENN2022	TAE2023	TAE2023 sis. sopeutuu s
Toimintatuotot	47,4	42,8	42,4	16,0	16,0
Toimintakulut	-178,5	-188,1	-188,1	-74,0	-73,3
Toimintakate	-131,1	-145,4	-145,7	-58,0	-57,3
Vuosikate	16,2	6,4	8,7	14,3	15,0
Taustaoletusten mukainen tulos	8,2	-1,6	0,8	6,2	6,9
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	21,6	20,0	22,4	28,6	29,3

TP2021, TAM2022 ja ennuste 2022 ovat mukana vertailua varten. TAE2023 esitetään ilman sopeutusmäärää ja sopeutusmäärän kanssa.

Huom! Taulukkoa päivitetään, mikäli taustatietoihin tulee muutoksia.

Tämänhetkisinä taustaoletuksilla vuoden 2023 tulos on 6,9 M€. Taloussuunnitelmavuosien tulokset esitetyillä muutosprosentteilla ovat 2024: 2,6 M€ ja 2025: 2,5 M€.

Lautakunnille annetaan alustava, ohjeellinen kehys, jotta toimialojen/lautakuntien varsinainen talousarviotyö voidaan aloittaa 1.6.2022 alkaen. Lautakunnista kehytä päivitetään ja tarkennetaan tarvittaessa elo-syyskuussa koko kaupungin kehyslaskelman tarkentuessa.

Alustavaksi, ohjeelliseksi lautakuntaakohtaiseksi raamiksi ehdotetaan seuraavaa:

Raision kaupunki, lautakunnat	TAE2023 sis. sopeutus		
	Tuotot	Kulut	Netto
Ulkoiset tuotot ja kulut, M€			
Kaupunginhallitus	5,4	-10,1	-4,7
<i>Kh, konserni</i>	2,4	-8,1	-5,7
<i>Kh, kaupunkikehitys</i>	3,0	-2,0	1,0
Lupalautakunta	0,8	-1,3	-0,5
Infralautakunta	5,1	-19,0	-13,9
Sivistyslautakunta	3,8	-39,0	-35,2
Vapaa-aikalautakunta	0,9	-3,9	-3,0
Koko kaupunki	16,0	-73,3	-57,3

Talousarvion valmistelu ja laadinta on aloitettu toimialoilla/lautakunnissa toukokuussa 2022 toiminnan suunnittelun, merkittävien muutostarpeiden, kulukasvuarvioiden, investointitarpeiden ja muiden talousarvioon merkittävästi vaikuttavien erien osalta. Talousarvion valmistelussa tulee huomioida kaupunginhallituksen päätös ohjeellisesta kehyksestä.

Toimialojen johtajat ja toimialojen talousvastaavat (talous- ja hallintopäälliköt) käyvät edellä mainitun valmistelun pohjalta talousarviokeskustelun talousjohtajan, kaupunginjohtajan ja kirjanpito-päällikön kanssa viikoilla 33-35. Talousarviokeskustelua varten toimialojen johtajat ja talousvastaavat koostavat lautakuntatasoisen kirjallisen yhteenvedon palvelualueiden toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista verrattuna vuoden 2022 talousarvioon.

Kaupunginhallituksen alaisten kokonaisuuksien käsittelyn aikataulu päivitetään alkusyksyllä. Lautakunnat toimittavat talousarvioesitykset talouspalveluihin 30.9.2022 mennessä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

1) päättää hyväksyä liitteenä olevat Talousarvio 2023 -laadintaohjeet

2) päättää, että lautakuntien talousarvion 2023 valmistelun alustava, ohjeellinen kehys on lautakuntaakohtaisessa taulukossa esitetyn mukainen

3) päättää, että vuoden 2023 lautakunnittaista talousarviokehystä tarkennetaan tarvittaessa elo-syyskuussa koko kaupungin kehyslaskelman tarkentuessa.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Sivistysjohtaja Leena Laakso poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 16.55.

Kaupunginhallitus 05.09.2022 § 276
971/02.02.00/2022

Valmistelija: talousjohtaja Sanna Häkli, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Talousarviokehysten laadinnan tausta

Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 30.5.2022 § 203 Talousarvio 2023 -laadintaohjeet, päätti lautakuntaohjeellisesta ohjeellisesta kehuksesta ja päätti, että vuoden 2023 lautakunnittaista talousarviokehystä tarkennetaan tarvittaessa elo-syyskuussa koko kaupungin kehyslaskelman tarkentuessa.

Talousarvionäkymät Raisiossa

Talouden näkymä tiivistetysti elokuun tilanteessa on, että tämänhetkisten taustatietojen valossa kaupungin vuoden 2022 tulosennuste on toteumassa talousarviota paremmin. Ennusteen mukaan kaupungin toimintakate toteutuisi lähes talousarvion mukaisena. Käyttötalouden ennustamiseen epävarmuutta kuitenkin tuo mm. sähkön sekä aineiden ja tarvikkeiden hintojen kehitys. Maailman tämänhetkisen tilanteen vuoksi yleisen kustannustason nousun lisäksi myös korkotasossa on voimakasta nousujohteista liikehdintää. Myös koronan hoito edellyttää edelleen resursseja. Kaikkien koronakustannusten korvaus loppuvuoden osalta on vielä epävarmaa.

Epävarmuustekijöistä huolimatta kuntien talouden kannalta positiivista on verotulojen ennakoitua positiivisempi kehitys. Ennakkoverot ovat kehittyneet myönteisesti. Palkkasumman kasvuksi kuluvalle vuodelle arvioidaan jopa viittä prosenttia. Raision verotuloarviot ovat parantuneet kevään verotuloennusteesta.

Kaupungin tämänhetkinen vuoden 2022 tulosennuste on noin 2 miljoonaa euroa.

30.5.2022 tehdyn ohjeellisen kehyspäätöksen taustalla oli lautakunnittainen ja koko kaupungin tulosennuste. Lautakunnat ovat elokuussa päivittäneet tulosennusteensa, uudet veroennustekehikot ovat päivittyneet ja koko kaupunkitasoinen tulosennuste on päivitetty. Kevään päätöksen ajankohtana ohjeellisen kehyslaskelman ulkopuolella olivat vielä hyvinvointitehtävän järjestämisen resursoinnin kustannukset sekä vuoden 2023 alussa tapahtuvan Mylly-Antin koulun toiminnan osaksi Raisio koulutointa siirtämiseen liittyvät tuotto- ja kustannusvaikutukset. Lisäksi elokuussa käytyjen talousarviokeskustelujen perusteella on ilmennyt tarve strategian toimeenpanon kustannuksille. Ohjeellisessa kehyksessä palkankorotusprosentiksi arvioitiin 3 prosenttia. Palkankorotusprosentti on vahvistunut 3,05 prosentiksi.

Toukokuussa annetun ohjeellisen kehysten verotuloarviona käytettiin Kuntaliiton senhetkistä verotuloennustetta. Kuntaliitto on julkaissut uuden veroennusteen elokuussa. Veroennusteet päivitetään seuraavan kerran budjettiriihen jälkeen syyskuun lopussa. Kyseisessä päivityksessä huomioidaan muun muassa Valtiovarainministeriön päivitetty ennuste, viimeisimmät ennakkotiedot valmistuvasta verotuksesta 2021, tiedot elo- ja syyskuun verotilityksistä sekä budjettiriihessä mahdollisesti päätetyt veroperustemuutokset. Myös valtionosuuteen on tullut päivitys, lisäksi on saatu alustavat arviot Mylly-Antin koulun toiminnan järjestämiseen kohdistuvista valtionosuuksista.

Edellä kuvattujen, päivitetyn ennusteen, taustatietojen muutosten, tarkennusten ja tulleiden lisäysten vuoksi ohjeellista kehystä on syytä päivittää.

Tämänhetkiset taustaoletukset huomioiden vuoden 2023 kaupunkitasoinen tulos toteutuisi seuraavasti:

Tuloslaskelma M€	TP2021	TAM2022	ENN2022	TAE2023	TAE2023 sis. sopeutus
Toimintatuotot	47,4	42,8	43,7	16,1	16,1
Toimintakulut	-178,5	-188,3	-189,6	-76,3	-75,6
Toimintakate	-131,1	-145,5	-145,9	-60,2	-59,5
Vuosikate	16,2	6,2	10,0	14,1	14,8
Taustaoletusten mukainen tulos	8,2	-1,8	2,0	6,0	6,7
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	21,6	19,8	23,6	29,6	30,3

TP2021, TAM2022 ja ennuste 2022 ovat mukana vertailua varten. TAE2023 esitetään ilman sopeutusmäärää ja sopeutusmäärän kanssa.

Lautakuntaakohtaiseksi päivityksi talousarvioraamiksi ehdotetaan seuraavaa:

Raision kaupunki, lautakunnat	TAE2023 sis. sopeutus			
	Ulkoiset tuotot ja kulut, M€	Tuotot	Kulut	Netto
Kaupunginhallitus		5,1	-10,3	-5,2
<i>Kh, konserni</i>		2,1	-8,3	-6,2
<i>Kh, kaupunkikehitys</i>		3,0	-2,0	1,0
Lupalautakunta		0,8	-1,3	-0,5
Infralautakunta		5,1	-20,1	-15,0
Sivistyslautakunta		4,2	-40,0	-35,8

Vapaa-aikalautakunta	0,9	-3,9	-3,0
Koko kaupunki	16,1	-75,6	-59,5

- Esittelijä Kaupunginjohtaja Eero Vainio
- Päätösehdotus Kaupunginhallitus hyväksyy esitetyn lautakunta-kohtaisen talousarviokehityksen vuodelle 2023. Lautakuntien tulee talousarviovalmistelussaan huomioida kaupunginvaltuuston vuodelle 2023 hyväksymät sopeutustoimenpiteet.
- Päätös Asiasta käydyn keskustelun aikana Jarmo Rosama esitti Emma Linqvistin kannattamana, että 12.4.2021 § 52 päätetyn sopeuttamisohjelman toimet ja taloudelliset vaikutukset poistetaan talousarviokehityksestä lukuun ottamatta sairauspoissaolojen vähennystavoitetta 163.682 euroa. Seuraavaa kehyspäätöstä varten laaditaan energiansäästöohjelma, jonka taloudelliset vaikutukset huomioidaan vuoden 2023 kehyspäätöksessä.
- Jonna Mero poistui kokouksesta klo 17.42 asiasta käydyn keskustelun aikana.
- Kaupunginjohtaja teki muutetun ehdotuksen: ”Kaupunginhallitus hyväksyy esitetyn lautakunta-kohtaisen talousarviokehityksen vuodelle 2023. Lautakuntien tulee talousarviovalmistelussaan huomioida kaupunginvaltuuston vuodelle 2023 hyväksymät sopeutustoimenpiteet, siltä osin kuin ne eivät laske palvelutasoa tai ole ristiriidassa uuden kaupunkistrategian kanssa.”
- Jarmo Rosama veti esityksensä pois.
- Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan muutetun ehdotuksen yksimielisesti.
- Talusojohtaja Sanna Häkli poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 18.00.
- Pidettiin kokousta klo 18.01-18.11.